

Pavel Beťko

Člen Rady
Združenia
Euroregión Tatry

Obec
Závažná Poruba

Vážení členovia Združenia,

v minulých dňoch som bol zvolený za člena rady združenia za región Liptov. Vážim si túto poctu a ďakujem za dôveru. Som starostom obce Závažná Poruba druhé volebné obdobie. V komunálnej politike však pôsobím už od roku 1992 buď ako poslanec OcZ, alebo zástupca starostu.

Naša obec dlhé roky udržiava nadštandardné vzťahy z Gminou Nový Targ, ako aj s Bohuslavcami na Morave. Cezhraničnej spolupráci prikladám veľký význam nielen v oblasti kultúry, športu, ale aj v spoločenskom živote. Práve nám skončil Poľsko - slovenský projekt zameraný na spoluprácu škôl v bežeckom lyžovaní. Aj na základe tohto projektu sa nám opäť podarilo reštartovať bežecké lyžovanie v obci a pritiahnúť k športovaniu veľa mladých ľudí. Závažná Poruba je svetu známa ako rodné hniezdo Majstra Milana Rúfusa - významného slovenského básnika a esejistu. Naša obec trvalo udržiava kontakty s Lopusnou, rodiskom poľského filozofa a básnika Jozefa Tischnera.

Celý náš región je predurčený na tzv. mäkký priemysel: tradície, turizmus, cykloturizmus a služby. Po nedávnej návšteve poľskej časti Vysokých Tatier som nadobudol úsudok, že sme jemne povedané, na našej strane trochu pozadu. Práve preto si myslím, že prihraničná spolupráca má svoje opodstatnenie a treba ju rozvíjať, hlavne výmenou skúseností a spoločnými projektmi.

Zasadal XXVII. kongres Združenia EUT

Lívia Kredatusová

Poverená riadením
Združenie Euroregión Tatry

Dňa 26.08. 2021 sa na Mestskom úrade v Poprade vo veľkej konferenčnej sále uskutočnil už XXVII. kongres Združenia Euroregiónu Tatry. Predseda Rady Združenia Euroregiónu Tatry p. Ján Ferenčák otvoril zasadnutie a spolu s p. Ondrejom Kavkom, viceprimátorom mesta Poprad privítali významných hostí medzi ktorých patrili **Peter Balún** – Programový manažér, Interreg V-A Poľsko – Slovensko z Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, **Natália Balaníková** z odboru strategického rozvoja, oddelenie regionálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja, **Boguslaw Waksmundzki** - Predseda Rady Zväzku Euroregion „Tatry“, **Štefan Bielak** – predseda Európskeho zoskupenia územnej spolupráce Tatry, **Dr. Oľga Marhulíková** – čestná členka Euroregiónu „Tatry“, členovia Euroregiónu Tatry po Slovenskej a Poľskej strane, účastníci výtvarnej súťaže a ďalší pozvaní hostia. Správu o činnosti Rady Združenia Euroregiónu Tatry od XXVI. kongresu konaného dňa 17. septembra 2020 v Liptovskom Mikuláši predstavil predseda Rady Ján Ferenčák. Slovo dostal aj predseda Revíznej komisie Karol Gurka, ktorý zhodnotil účtovný stav Združenia za rok 2020. Projektové aktivity za rok 2020, plán činnosti Združenia na rok 2021 a návrh rozpočtu na rok 2021 predniesla

Lívia Kredatusová – poverená riaditeľka kancelárie Združenia EUT. Kongres vzal na vedomie zrušenie členstva obce Krivany a zrušenie členstva mesta Ružomberok. K popredným bodom programu patrilo aj vystúpenie projektového manažéra Petra Balúna ohľadom prípravy nového cezhraničného Programu Interreg Poľsko – Slovensko 2021-2027. Štefan Bielak – predseda EUZS Tatry s.r.o. predstavil činnosť Európskeho zoskupenia územnej spolupráce Tatry za rok 2020 a doplnil aktuálne informácie ohľadom riadenia Fondu malých projektov. V závere kongresu predseda Rady spolu s poverenou riaditeľkou slávnostne odovzdali diplomy a ceny víťazom výtvarnej súťaže Euroregion „Tatry“ očami detí, ktorá bola vyhlásená 15. februára 2021 Združením Euroregión Tatry v Kežmarku v spolupráci so Zväzkom Euroregion „Tatry“ v Nowom Targu. Súťaž bola zrealizovaná v rámci prebiehajúceho mikroprojektu pod názvom Úloha Euroregiónu „Tatry“ pri šírení kultúrneho dedičstva Poľsko – slovenského pohraničia podporeného z Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko – Slovensko 2014 – 2020. Po odovzdaní cien bolo rokovanie XXVII. kongresu Združenia Euroregiónu Tatry ukončené a predseda Rady ešte raz zablagožehol prítomným aj neprítomným víťazom výtvarnej súťaže a poďakoval všetkým účastníkom a organizátorom.

Konferencia zameraná na ľudové zvyky a tradície pohraničia

Lívia Kredatusová
riaditeľka Združenia EUT

Pohraničie Poľsko – slovenské má rozmanitú ľudovú kultúru, ktorá siaha až do minulosti. Regióny ako Orava, Liptov, Spiš, Šariš a Podhalie sa môžu pýšiť nielen zvykmi a tradíciami, ktoré sú v každom regióne iné, ale aj tradičnými ľudovými odevmi. Združenie Euroregión Tatry zorganizovalo v rámci prebiehajúceho mikroprojektu pod názvom *Úloha Euroregiónu „Tatry“ pri šírení kultúrneho dedičstva Poľsko – slovenského pohraničia* dňa 26. augusta konferenciu zameranú na ľudové zvyky a tradície Poľsko – slovenského pohraničia spojenú s XXVII. kongresom Združenia EUT. Otvorenie podujatia patrilo detskému

folklórnemu súboru Maguráčik z Kežmarku. Maguráčik vznikol v roku 1975. Od svojho vzniku zbiera a interpretuje najkrajšie zvyky, hry, piesne a tance goralov žijúcich pod Tatrami. V poslednom období spracováva i zvyky kežmarských remeselníkov z prvej polovice 19. storočia a tance iných regiónov Slovenska. Počas svojej existencie sa zaradil medzi popredné súbory na Slovensku o čom svedčí celý rad úspechov a ocenení. Účinkoval na najznámejších domácich festivaloch, prehliadkach a súťažiach. Je laureátom detského folklórneho festivalu v Prešove z roku 1985 a mnohonásobným účastníkom celoslovenského festivalu

detských folklórnych súborov v Likavke, kde tohto roku dosiahol jedno z ďalších najvýznamnejších ocenení keď sa umiestnil v Zlato pásmo a získal Cenu za interpretáciu ľudovej hudby. Každoročne účinkuje na rôznych najvýznamnejších prehliadkach, festivaloch a vystúpeniach doma i za

hranicami. Región Oravy zastupoval v programe folklórny súbor Oravan z Nižnej. Oravan ja nositeľom folklórnych tradícií nielen regiónu Oravy, ktorého meno nesie, ale vo svojej činnosti sa orientuje i na prezentáciu krojov, hudby i tance iných regiónov Slovenska. Súbor sa podieľal na vzniku a stále aktívne spolupracuje na pôvodne regionálnom folklórnem festivale - Podroháčskych folklórnych slávnostiach v Zuberci – Brestovej, ktoré v lone Západných Tatier – Roháčov privítali tento rok svojich návštevníkov už po štyridsiaty piatykrát. Podroháčske folklórne slávnosti sa stali medzičasom festivalom s celoslovenskou pôsobnosťou i s hojnou účasťou významných zahraničných súborov.

Záver konferencie patril folklórnemu súboru Ľubovňan zo Starej Ľubovne. Počas svojho pôsobenia od roku 1994 má Folklórny súbor Ľubovňan za sebou niekoľko vystúpení doma i v zahraničí. Pôsobí pri gymnáziu Terézie Vansovej v Starej Ľubovni a jeho členmi sú najmä študenti gymnázia a jeho absolventi. Zúčastnil sa na niekoľkých zorganiz.

medzinárodných folklórnych festivaloch z ktorých možno spomenúť najmä festivaly na Ukrajine, v Číne, Turecku, Rusku, Francúzsku, Portugalsku, Taliansku či Azorských ostrovoch. V rámci Slovenska vystupoval na rôznych kultúrnych podujatiach nielen v rámci okresu Stará Ľubovňa ale i jeho širšom okolí. Z folklórnych festivalov na Slovensku to boli napríklad festivaly v Kamienke, v Ždiari, v Chmeľnici, Bajerovciach, Krivanoch a i. V roku 2019 získal 1. miesto na medzinárodnom festivale choreografii tancov Snežný Oskar. Okrem týchto vystúpení často vystupoval na podujatiach organiz. družobnými mestami Starej Ľubovne a

to na festivale Všetínsky krpec vo Vsetíne (ČR), v Novom Sonči (PL), v Biograde (Ch). V spolupráci z RTVS natočil 2 videoklipy, ktoré boli odvysielané v relácii Kapura a tohto roku v spolupráci s časopisom Slovenka a televíziou TA3 sa zúčastní na podujatí Deň Kroja. Súčasťou organizovaného podujatia

bolo aj slávnostné odovzdanie cien víťazom výtvarnej súťaže Euroregión „Tatry“ očami detí. Porota vo svojej správe zhodnotila, že súťaž, ktorú vypísalo Združenie Euroregión Tatry oslovila veľa detí zo Slovenska a z Poľska. Počet prác bol až nečakane veľký, hlavne v dvoch mladších kategóriách. Deti si vybrali rôzne témy - od samotných Tatier, tatranských zvierat až po tatranskú flóru. Ale všimli si aj kostoly, drevené domy v dedinách, horolezcov na skalách, pastierov folklór typický pre podtatranské oblasti. Deti využili pre svoje výtvary rôzne techniky - kresbu, maľbu, grafiku, kombinované techniky. Väčšina prác bola dobre zvládnutá, viaceré porotu milo prekvapili svojou úrovňou. Cenu si boli osobne prevziať štyria účastníci zo Slovenska aj z Poľska. Počas celej akcie prebiehala vo vestibule výstava výtvarných prác, víťazných aj nevíťazných a účastníci konferencie mohli tieto práce počas celého dňa obdivovať. Výstupom konferencie bude tiež buletín prezentujúci región a k nemu prislúchajúci tradičný ľudový odev, pretože slovenské a poľské kroje ako súčasť folklórneho umenia sú

predmetom obdivu zahraničných návštevníkov, nenahraditeľným dokladom zručnosti celých generácií i výdatným prameňom inšpirácie mnohých módnych návrhárov.

Krásna, ale hrozivá. Osem zásad, ako v prírode bezpečne prečkať búrku

Oto Rozložník – autor turistických máp Vysokých Tatier a Slovenského Raja

Prudké dažde a náhle búrky sú v lete najväčším nebezpečenstvom pre všetkých, ktorí trávia chvíle vonku. Riziko je všade - v horách, na dvore, na kúpaliskách i festivaloch, o čom svedčia tragické prípady z minulosti. Viete, ako sa správať počas búrky? Zásady, ako sa správať v búrke, mnohí nepoznajú alebo na ne zabúdajú. Ľudia často inštinktívne hľadajú najbližší, hoci rizikový úkryt, dôsledkom čoho je potom neraz aj tragický koniec. Po zásahu blesku zomrel napríklad vlani pri Nitre muž, ktorý sa s daždnikom schoval pod strom, pred 11 rokmi zasa matka s 9-ročným synom, ktorí sa uchýlili do výklenku Súľovského hradu.

Smrteľný koniec mala aj búrka na bratislavskom kúpalisku v roku 2010, keď blesk zasiahol muža a ženu, ktorí stáli pod stromom. Človek pred silou prírody nemá na rozhodovanie veľa času a často ani na výber z veľa možností. Potrebná je aj dávka šťastia, no vždy je lepšie byť pripravený aspoň teoreticky. Ako sa teda chrániť, tu je deväť dôležitých odporúčaní.

1. Vyhnúť sa búrke

Najistejšia ochrana je zostať niekde vnútri. Letná búrka však môže prísť veľmi rýchlo, takže nie je možné zostať preventívne vnútri. Ak Vás zastihne doma alebo v meste, je to vcelku jednoduché, ukryť sa do najbližšej budovy chránenej bleskozvodom.

2. Na horskú túru ísť skoro

Počasiu v horách neovplyvníte, môžete sa mu však prispôbiť. Teda napríklad na túru vyraziť včas, aby ste okolo poludnia, keď sa v horách láme počasie, boli v bezpečí alebo aspoň na chate.

3. Vyhľadať úkryt

Najnebezpečnejšia je búrka na hrebeňoch hôr. Hory prispievajú k vzniku dažďových mračien, ktoré produkujú blesk, a vrcholy tieto výboje ešte podporujú. Takže ak vás búrka zastihne na vrchole, hrebene alebo plochom nechránenom mieste, treba ísť odtiaľ čo najskôr preč a čo najďalej, stovky metrov. Kam? Aj keď to človeka automaticky ťahá pod prvý možný prístrešok, netreba podľahnúť. Treba nájsť suché a nevytŕčajúce odpočinkové miesto.

4. Zvoliť správnu polohu

Nestojte ani si nelíhajte na zem. Na prečkanie búrky je najlepšia poloha počupiačky alebo v sede s pritiahnutými kolenami. Odporúča sa proti skale alebo zemi chrániť sa suchým izolačným materiálom.

5. Vyhýbať sa reťaziam

Ak sa na túre vraciate po chodníku zaistenom oceľovými reťazami alebo po kovových rebríkoch, je to veľmi nebezpečné. Slúžia totiž ako bleskozvod, preto všetci horskí sprievodcovia varujú - držte sa od nich čo najďalej.

6. Neutekať

Pred búrkou treba utekať pomaly. V daždi je vodivá mokrá zem, mokrý človek je však vodivý ešte viac. Ak behá alebo robí veľké kroky, je väčšia pravdepodobnosť, že ním prebehne elektrický prúd.

7. Pozor na kovy

Vypnúť mobil, zahodiť kovové predmety je prastaré odporúčanie, nie všetci odborníci s tým však súhlasia. Ľudské telo má totiž vlastné magnetické pole, a to podľa nich silnejšie priťahuje blesk ako napríklad daždník, hodinky či dokonca mobil.

8. Nekúpať sa

Voda je vodič, ľudské telo tiež, pravdepodobnosť zásahu bleskom počas kúpania vo vode je vysoká.

Pamiatka na profesora Alfréda Grosza

Lívia Kredatusová
riaditeľka Združenia EUT

Priaznivci profesora Grosza sa pravidelne stretávajú na výročie jeho narodenia dňa 26. augusta pri jeho pamätníku. Aj tohtoročná spomienka na kežmarského veľikána prilákala množstvo nadšencov a začala minútu ticha za lokalpatriota Milana Chomu. Pokračovalo sa viacerými príhovormi zúčastnených. O živote a diele prof. Grosza bolo v Kežmarku zorganizovaných niekoľko hodnotných medzinárodných konferencií. Pietna spomienka bola zakončená položením venca viceprimátorom mesta p. Karolom Gurkom.

Zľava: p. Gurka, p. Rumlová, p. Kredatusová, p. Rozložník

Alfréd Grosz sa narodil 26. augusta 1885 v Kežmarku a zomrel 1. marca 1973 v Kežmarku. V osobnosti Alfréda Grosza sa spája profesor telocviku, pôsobiaci na nemeckom, neskôr aj slovenskom gymnáziu v Kežmarku, prírodovedec, horolezec, spisovateľ, dobrovoľný požiarnik, športovec, milovník a znalec Vysokých Tatier. Po ňom ako jedinom Kežmarčanovi je ešte aj dnes pomenovaný žlab a pilier v severový chodnej stene Slavkovského štítu. Často chodil do Tatier so svojimi študentmi, pre ktorých sám zakúpil 10 kompletných horolezeckých a 10 lyžiarskych výstrojov. Prof. Grosz napísal do novín a odborných časopisov desiatky článkov o Vysokých Tatrách i o histórii Spiša (Karpathen-Post, Turisták lapja, Die Karpathen atď.) Žijúci študenti bývalého nemeckého gymnázia, hlavne maturitný ročník 1942, navrhli, aby sa na pamiatku ich obľúbeného pedagóga zriadil v Kežmarku park, ktorý by sa pomenoval parkom prof. Alfréda Grosza. Preto 27. októbra 1973 vznikla aj Nadácia prof. Alfréda Grosza. Odhalenie pamätnej tabule sa uskutočnilo v rámci II. spišských kultúrnych dní 20. augusta 1994.

Aký veľký bude budúci Fond malých projektov ?

Štefan Bielak – predseda EZUS Tatry s.r.o.

Kongres Združenia Euroregión TATRY sa na svojom zasadnutí zaoberal aj témou prípravy nového Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK na obdobie 2021-2027 a v rámci toho aj otázkou navýšenia objemu finančných prostriedkov navrhovaných pre Fond malých projektov (tzv. mikroprojektov). Túto tému otvoril predseda zhromaždenia EZUS TATRY Štefan Bielak a na návrh Rady Združenia EUT sa tejto téme venoval aj samotný kongres. Návrh nového budúceho

programu cezhraničnej spolupráce na roky 2021-2027 počíta so sumou necelých 130 mil. EUR, čo je menej v porovnaní so súčasným programom, v ktorom bolo 155 mil. EUR. Z uvedenej celkovej sumy je 15% navrhovaných pre Fond malých projektov (na mikroprojekty), t.j. suma 19,5 mil. EUR reálne na obdobie od 2022 do 2030. Reálne bude Fond malých projektov rozdelený podľa tematických cieľov EÚ – na 5 menších fondov, pričom jeden z nich by mal riadiť EZUS TATRY namiesto doterajšieho Euroregiónu Tatry v Novom Targu a ďalšie 4 fondy – po jednom PSK, ŽSK, Euroregion Beskydy a Euroregion Karpaty. Doposiaľ (v období 2014-2020) bolo pre Fond malých projektov (ďalej len FNP) určených tiež 15 % z celkovej sumy Programu – ale tá bola 155 mil. EUR a teda pre FNP to bolo cca 23,2 mil. EUR (t. j. viac o 3,7 mil. EUR ako sa dnes navrhuje pre nové obdobie). Takže pre toto nové obdobie bude menej financií vo FNP – tak pre žiadateľov (predklad. mikroprojektov), ale aj pre samotné riadenie fondu, teda aj pre samotnú kanceláriu EZUS – tak na poľskej, ako aj slovenskej strane. Doposiaľ bola z toho financovaná len kancelária Zväzku Euroregión „Tatry“ v Nowom Targu, po novom takto chceme personálne posilniť a

financovať aj činnosť kancelárie v Kežmarku. Ale ak bude pre nové programové obdobie len 19,5 mil. EUR pre FNP, tak pre financovanie kancelárie EZUS (teda na personál a prevádzku) bude určených menej financií ako doposiaľ. Zo sumy určenej na FNP môže ísť na jeho riadenie (t.j. na personálne a prevádzkové náklady kancelárie) až 20 % financií určených pre FNP, ale to je nutné rozpočítať na celé obdobie 9 rokov (do roku 2030 z dôvodu platnosti pravidla N+3), takže v skutočnosti by to bolo menej ako to bolo doposiaľ cca o 15 tis. EUR ročne. To by znamenalo, že nebude dosť financií na činnosť kancelárie EZUS-u ani na poľskej strane, nie to ešte na slovenskej strane. Preto na návrh Rady Združenia EUT Kongres ako najvyšší orgán prijal dňa 26. augusta 2021 uznesenie, ktorým žiada príslušné národné riadiace orgány v

Poľskej a v Slovenskej republike o navýšenie objemu finančných prostriedkov alokovaných pre Fond malých projektov z navrhovaných 15 % na 20 % z celkovej alokácie pre uvedený Program cezhraničnej spolupráce PL-SR 2021-2027. V danej situácii nemáme čo stratiť, len sa pokúsiť a zabojsovať o navýšenie uvedených financií, keďže stále ide o návrh Programu, o ktorom sa bude ďalej diskutovať na úrovni riadiacich orgánov a jeho finálne schválenie sa predpokladá koncom tohto roka.

Kežmarok navštívil veľvyslanec Slovenska v Poľsku

Mesto Kežmarok

Mesto Kežmarok privítalo veľvyslanca Slovenskej republiky v Poľsku Andreja Drobu. Cieľom jeho pracovnej cesty bolo hľadať nové príležitosti vzájomnej cezhraničnej spolupráce. Na mestskom úrade ho prijal primátor Ján Ferencák. Stretnutia sa zúčastnil aj riaditeľ Slovenského inštitútu vo Varšave Adrián Kromka. Spoločne hovorili o dianí v meste, v regióne a o

ich rozvoji. „Som veľmi rád, že som mohol Kežmarok navštíviť. Považujem ho za veľmi dôležitú súčasť mozaiky slovensko-poľských vzťahov a spolupráce,“ ocenil dobré a dlhoročné vzťahy Slovenska a Poľska veľvyslanec Andrej Droba. V rámci svojej pracovnej návštevy Kežmarku navštívil kanceláriu Združenia Euroregión Tatry a osobne si pozrel výstavu Ján Pavol II. a Slovensko, ktorá si pripomína svätca a slovanského pápeža Karola Wojtylu. Celodňový program pokračoval prehliadkou evanjelického lýcea – najväčšej historickej školskej knižnici v strednej Európe, Dreveného artikulárneho kostola a Kežmarského hradu. Andrej Droba je veľvyslancom Slovenska v Poľsku od januára 2020. V rokoch 2014 až 2018 pôsobil ako mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Slovenska v Kanade.

NOVINY EUROREGIÓŇ TATRY

Vydáva Združenie Euroregión Tatry
Hradné námestie 30, 060 01 Kežmarok
Tel., fax: 00421 / 52 / 4523913
E-mail: info@euroregion-tatry.sk
www.euroregion-tatry.sk

Redakčná rada:

Livia Kredatusová - predseda
Ročník: I
Číslo: 8

Periodicita: občasník
Bezplatne určený pre členov Združenia EUT